

LANDGOED DE BRAAK - TWEE EEUWEN CULTUUR- EN NATUURBELEVING

© 2021 Els van der Laan-Meijer en Michiel Purmer | uitgeverij Noordboek

Boekverzorging: NO.ORDPEIL

Foto's omslag voor- en achterzijde: Michiel Purmer

Ansichtkaart achterflap: Groninger Archieven

ISBN 978 90 5615 726 5

NUR 648

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Uitgeverij Noordboek, Postbus 234, 8400 AE Gorredijk, Nederland – info@noordboek.nl.

Uitgeverij Noordboek is onderdeel van
20 leafdesdichten en in liet fan wanhoop bv

www.noordboek.nl

LANDGOED DE BRAAK

twee eeuwen cultuur- en natuurbeleving

Els van der Laan-Meijer

Michiel Purmer

NOORDBOEK

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 6

2 LANDSCHAPSPARKEN IN EELDE-PATERSWOLDE 9

- Tussen de Drentsche Aa en het Eelderdiep 9
- Welgestelde burgers als opdrachtgever 11
- De Braak aan de stadsrand van Groningen 14

LUCAS PIETERS ROODBAARD 1782-1851 20

- Hovenier, portretschilder en tuinarchitect 20
- De Oeconomische tuin bij de Tekenacademie 20
- Architect te Leeuwarden 21

3 HET LANDSCHAPSPARK VAN ROODBAARD 23

- Ritme van een driedeling 25
- Regelmaat van de ideale lijn 26
- Reliëf als driedimensionaal decor 28
- Ruimtecreatie met het panoramische perspectief 33
- Rondwandeling als cultuur- en natuurbeleving 35
- Relatie met het historische cultuurlandschap 35

RECONSTRUCTIE VAN DE ONTWERPTEKENING 36

4 TRANSFORMATIE NAAR EEN OPENBAAR WANDELPARK 41

Periode 1888-1920, eigenaar Jan Evert Scholten 41

NATUURMONUMENTEN ROND 1920 46

5 HET EERSTE LANDGOED VAN NATUURMONUMENTEN 47

Aankoop De Braak 47

Een geliefd wandelpark als natuurmonument 49

Een populair dagje uit 51

De rust keert weer 63

LANDGOEDEREN VAN NATUURMONUMENTEN VANAF 1920 68

6 EEN NATUURPARK MET EEN RIJKE CULTUUR 70

Wandelpark als natuurpark 70

De cultuur van een natuurmonument 73

7 VERLEDEN, HEDEN EN TOEKOMST 81

Literatuur 82

Noten 84

Dit boek markeert een feestelijk jubileum. In 1920, nu precies een eeuw geleden, kocht Natuurmonumenten De Braak. Daarmee was het de eerste complete landgoedaankoop van deze natuurbeschermingsorganisatie.

De buitenplaats had op dat moment al een bewogen geschiedenis achter de rug. De Groningse elite stichtte hier in de zeventiende eeuw een buiten, gelokt door het aantrekkelijke landschap zo dicht bij de stad. Uiteindelijk zou in Eelde-Paterswolde een hele reeks buitenplaatsen tot stand komen. De relatie met de stad Groningen loopt als een rode draad door de geschiedenis van De Braak. Eerst waren het de welgestelde burgers die hier hun buitenverblijf hadden, later zou De Braak een geliefd wandeloord worden voor de Stadgers. Nog altijd genieten zij van de natuur en cultuur van deze buitenplaats. Hopelijk voegt dit boek daar een extra dimensie aan toe.

De laatste twee eeuwen van De Braak staan in dit boek centraal. In 1827 kocht ondernemer Abraham Hesselink de buitenplaats. Hij gaf de bekende tuinarchitect Lucas Pieters Roodbaard opdracht om de buitenplaats te moderniseren. Roodbaard was goed bekend in Eelde-Paterswolde en werkte er op diverse buitenplaatsen.

Het eerste deel van dit boek gaat over de wijze waarop Roodbaard De Braak heeft aangelegd. Op basis van gedegen onderzoek naar de ontwerpideeën van deze tuinarchitect is zelfs een reconstructie van het ontwerp van de toenmalige aanleg gemaakt. Nog altijd is de hand van Roodbaard op De Braak goed herkenbaar.

Dit schitterende Roodbaardpark raakte echter in verval. Toen de bekende Groningse industrieel Jan Evert Scholten eind negentiende eeuw de buitenplaats kocht, brak er een nieuwe fase aan in de geschiedenis van De Braak. Hij vormde de buitenplaats om tot een openbaar wandelpark. En dat werd een succes: vele Groningers bezochten De Braak en ook van buiten de streek kwam er aandacht voor het wandelpark en de attracties die Scholten daarin had laten aanleggen.

Toen Scholten in 1918 overleed, werd een beroep gedaan op het jonge Natuurmonumenten om De Braak te kopen en daarmee dit wandelpark te behouden voor stad en streek. Zo gebeurde het ook en sinds 1920 is De Braak in handen van deze natuurbeschermingsorganisatie. De ontwikkelingen in de afgelopen eeuw worden in het tweede deel van dit boek beschreven.

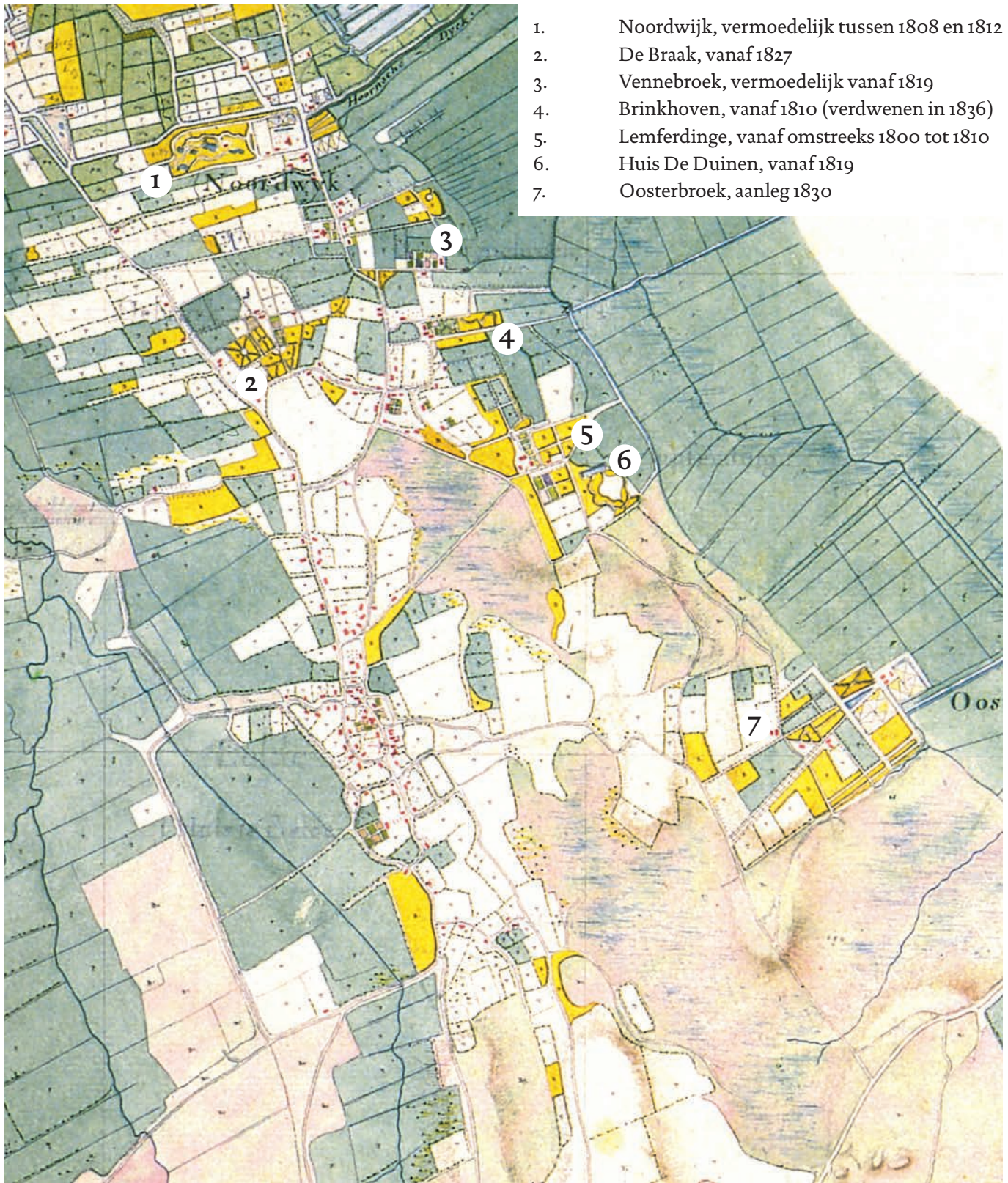
Met dit boek wordt de boeiende geschiedenis van De Braak voor het eerst uitgebreid beschreven. Archiefwerk, veldwerk, literatuur, oude Ansichtkaarten en historische foto's droegen allemaal bij aan het onderzoek naar twee eeuwen De Braak, dat mooie vondsten opleverde.

De auteurs zijn dankbaar voor de hulp bij de realisatie van dit boek. Onze collega's Willemieke Ottens en Jelmer Bokma (NO.ORDPEIL landschap.erfgoed), Sandra van Lochem (Natuurmonumenten) en Jacob de Bruin (Natuurmonumenten) willen we hartelijk danken voor het meedenken en meelesen. Helga Buist (Natuurmonumenten) verzette veel werk om de subsidieaanvragen rond te krijgen, waarvoor dank. De Historische Vereniging Ol Eel en Jan ten Pas leverden waardevolle informatie. Ten slotte willen we de organisaties bedanken die deze uitgave financieel mogelijk hebben gemaakt: hun logo's sieren de binnenkant van de omslag.

Els van der Laan-Meijer
Michiel Purmer

Een deel van de Grote Vijver als meanderende rivier, 2020 (foto Michiel Purmer)

1. Noordwijk, vermoedelijk tussen 1808 en 1812
2. De Braak, vanaf 1827
3. Vennebroek, vermoedelijk vanaf 1819
4. Brinkhoven, vanaf 1810 (verdwenen in 1836)
5. Lemferdinge, vanaf omstreeks 1800 tot 1810
6. Huis De Duinen, vanaf 1819
7. Oosterbroek, aanleg 1830

De Franse kaart, verkend tussen 1811-1813, laat zien dat er sprake is van een landschappelijke aanleg bij de landgoederen Noordwijk, Vennebroek, Brinkhoven en Lemferdinge (H.J. Versfelt, 2010)

Landschapsparken in Eelde-Paterswolde

TUSSEN DE DRENTSCHE AA EN HET EELDERDIEP

Het historische cultuurlandschap van de Drentsche Aa werd ook in het verleden hoog gewaardeerd.¹ Het heeft de welgestelde burgers van de stad Groningen destijds doen besluiten om in dit gebied buitenplaatsen te ontwikkelen. De Braak is hier een van. Het landgoed maakt onderdeel uit van het historische landschap van het Groninger zeekleigebied, gelegen op de overgang van de hoge stuwwal van het Drents Plateau en het lager gelegen beekdal van het Eelderdiep. Het westelijke deel van De Braak bestaat uit hooi- en weilanden met oude lanen, het oostelijke deel sluit aan bij de eiken- en beukenbossen op de zandgronden, grenzend aan het veenweidegebied van de Drentsche Aa.²

Een fraai beeld van de verschillende buitenplaatsen met historische parken uit de achttiende en het vroege begin van de negentiende eeuw geeft de Franse kaart van Drenthe, verkend van 1811 tot 1813.

Zichtbaar zijn de formele aanleg van De Braak en de landschapsparken van de landgoederen Noordwijk, Vennebroek, Brinkhoven en Lemferdinge. De vroege landschappelijke aanleg rondom De Braak kan met behulp van deze kaart gekoppeld worden aan de verschillende opdrachtgevers en eigenaren en hun onderlinge familieverbanden.³

De Braak rond 1850 (Topografische Militaire Kaart 1853)

Topografische Militaire Kaart 1850-1864, met hierop aangegeven de landgoederen: Noordwijk (1), De Braak (2), Vennebroek (3), Brinkhoven (4), Lemferdinge (5), De Duinen (6), Oosterbroek (7) (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed)

De aanleg van de verschillende landschapsparken in het fraaie landschap van de Drentsche Aa is ook weergegeven op de Topografische Militaire Kaart van 1850-1864. Een bijzonder gegeven is dat een groot aantal van deze parken ontworpen is door de bekende Noord-Nederlandse tuinarchitect Lucas Pieters Roodbaard (1782-1851). Hij werkte als hovenier bij de buitenplaats Brinkhoven, gelegen aan de oostzijde van De Braak. Ook bij de landschappelijke aanleg van het nabijgelegen Vennebroek, Lemferdinge, Huis De Duinen en Oosterbroek is het handschrift van Roodbaard herkenbaar.⁴

Opvallend is dat van geen van deze parken de originele ontwerptekening beschikbaar is. Alleen van Huize Oosterbroek is er een kopie, die naar het voorbeeld van de originele tekening van Roodbaard omstreeks 1880 gemaakt is door tuinarchitect Leonard Anthony Springer (1855-1940).

Ontwerptekening van Huize Oosterbroek, getekend door L.A. Springer naar het voorbeeld van L.P. Roodbaard (Speciale collecties Wageningen Universiteit)

WELGESTELDE BURGERS ALS OPDRACHTGEVER

Het zijn met name de welgestelde burgers die de opdrachten hebben gegeven voor de aanleg van de landschapsparken in Eelde-Paterswolde. Een voorbeeld is het buiten Brinkhoven, waar Roodbaard vanaf 1810 als hovenier werkte. Het was eigendom van jonkheer Jan Ernst Willem van Gessler (1767-1836) en zijn vrouw Hermanna Cornelia Keizer (1770-1840).⁵ Zoals gebruikelijk in die tijd woonde Roodbaard als hovenier in de tuinmanswoning van Brinkhoven, tot zijn huwelijk in december 1814. De verschillende kleine boonvormige waterpartijen van Brinkhoven, die zichtbaar zijn op de Franse Militaire kaart en het Kadastraal Minuutplan, verkend in 1827, kunnen redelijkerwijs aan hem worden toegeschreven.

De landschappelijke aanleg van de parken van Eelde-Paterswolde omstreeks 1830 (Kadastraal Minuutplan, verkend in 1827, bewerking door NO.ORDPEIL)

Ten noorden van De Braak ligt het landgoed Noordwijk, waarvan bekend is dat van 1808 tot 1812 de Duitse hovenier Arnoldus Helmantel (1755-1822) er werkzaam was.⁶ Adriaan Joseph Trip (1755-1833) had Noordwijk vanaf 1794 in eigendom en woonde na zijn tweede huwelijk in 1797 met Sibilla Catharina Sichterman op dit landgoed.⁷ Door zijn eerste huwelijk in 1776 met Theodora Hinriëtta baronesse von Rheden (1745-1780) werd hij de zwager van Henri de Sandra Veltman, eigenaar van de Fraeylemborg in Slochteren. Trip werd blijkbaar geïnspireerd door zijn zwager, die al vanaf 1780 bezig was met de landschappelijke aanleg rond deze borg.⁸ Hij liet het Slochterbos, het noordelijke deel van het park bij de borg, tussen 1805 en 1810 ontwerpen en aanleggen door de Zwolse tuinarchitect Georg Anton Blum (1765-1827).⁹ Het resulteerde in een van de meest omvangrijke landschapsparken uit het vroege begin van de negentiende eeuw van Noord-Nederland.¹⁰ Of de uit Duitsland afkomstige Blum ook samenwerkte met zijn landgenoot Helmantel bij de aanleg van Noordwijk is niet bekend.

De landschappelijke aanleg van het Slochterbos van de Fraeylemaborg naar de ontwerptekening, ongedateerd en gesigneerd door G. A. Blum (privé archief)

Niet alleen Trip raakte destijds geïnspireerd door de landschapsstijl, ook luitenant-generaal Jean Baptiste Dumonceau (1760-1821) van het landgoed Lemferdinge, dat ten zuiden van De Braak ligt, gaf in deze periode opdracht voor de landschappelijke aanleg van het bijbehorende park. Sinds 1796 had hij het in eigendom en met behulp van Bataafse soldaten liet hij zowel het huis als de omringende tuinen verbouwen en verfraaien.¹¹ Vanaf 1811 werd het landgoed wegens geldgebrek in verschillende percelen verkocht, onder andere aan Adriaan Joseph Trip. Het huidige landgoed Huis De Duinen verkocht Trip op zijn beurt weer in 1815 aan de Groninger apotheker en amateurschilder Herman Christiaan Reinders (1789-1868). Reinders liet volgens een bestek uit 1819 een huis bouwen en nam Roodbaard in de arm om het landschapspark rondom Huis De Duinen aan te leggen.¹² In hetzelfde jaar heeft de toenmalige eigenaar van Vennebroek, de heer Gijsbertus Lambertus Gasinjet (1789-1858), een vijver aan laten leggen die qua vorm overeenkomt met de in 1827 aangelegde noordelijke vijver van De Braak.¹³

Ook de landschappelijke aanleg van Oosterbroek werd door Roodbaard ontworpen. Hij kreeg hiervoor de opdracht van Wiardus Hora Siccama (1775-1849) en Anna Maria Catharina Modderman (1788-1841). Laatstgenoemde had de havezate in 1814 geërfd van haar vader Tonco Modderman (1745-1803), heer van Oosterbroek.¹⁴ Deze landschapsparken, die voor 1850 zijn aangelegd, vormen ook vandaag nog een uniek parklandschap waar de hand van Roodbaard nadrukkelijk zichtbaar is.

DE BRAAK AAN DE STADSRAND VAN GRONINGEN

De Braak kent een geschiedenis die teruggaat tot het einde van de zeventiende eeuw. Als buitenplaats voor de welgestelde burgers van Groningen kwam het in 1721 door vererving in bezit van de Groninger burgemeester en dichter Lucas Trip (1713-1783). Trip gebruikte vanaf zijn huwelijk in 1738 het landgoed als buitenverblijf en heeft de formele aanleg van lanen en bosschages laten uitvoeren.¹⁵ In 1780 verkocht Trip De Braak aan Henriette Catharina Moller, getrouwd met kapitein Joseph Trip, een verre verwant van hem.¹⁶ De Braak werd in een korte periode diverse malen verkocht, zoals in 1795 aan plaatsvervangend vrederechter Teunis Isaacs Hulshoff (1743-1817) die in 1787 trouwde met Grietje Willems Hesselink (1748-1803).¹⁷ In 1798 verkochten zij De Braak en namen het aan de overzijde gelegen Vennebroek in eigendom.¹⁸

Voordat de rijke Groninger ondernemer Abraham Derks Hesselink (1787-1858) De Braak in 1827 kocht, was het landgoed eigendom van de in 1810 benoemde ontvanger-generaal in het Departement van Westereems Ludolph Theodorus van Hasselt (1749-1815) en Helena Wigboldina Florentine van Berchuijs. Zij gebruikten De Braak als buitenverblijf, evenals hun zoon Johan Conrad van Hasselt (1787-1866) en zijn vrouw Maria van Bergen.¹⁹ Waarschijnlijk dwongen financiële omstandigheden hen ertoe vanaf 1824 De Braak te huur aan te bieden. Uit een advertentie uit 1824 blijkt dat er een forse kaalslag op het bos was gepleegd door de verkoop van enkele duizenden zware eiken en dennenbomen.²⁰ De familie Hesselink heeft als eigenaar een belangrijke rol gehad bij de verdere ontwikkeling van het landgoed. Toen Hesselink, in 1813 getrouwd met Alida

Het eigendom van Hesselink volgens het Kadastraal Minuutplan uit 1827 (NO.ORDPEIL)

Bleeker (1791-1863), De Braak voor 11.000 gulden kocht, bestond de buitenplaats uit een behuizing met schathuis, tuinen, landerijen, bossen, plantagiën, opgaand hout en landerijen met een oppervlakte van ruim 24 hectare.²¹ Bij het landgoed hoorde ook een huis genaamd De Tromp, dat aan de Vennersteeg lag.²²

In 1827 gaf Hesselink Roodbaard de opdracht voor de omvangrijke transformatie van het formele park naar een met een meer natuurlijke, landschappelijke aanleg.²³ Aan de noord- en zuidzijde van het huis werden respectievelijk een kleine en grote vijverpartij gegraven. Aan de zuidzijde werd bij de grote en veelarmige vijver de hoofdentree van het landgoed gesitueerd, die bereikbaar was vanaf de Vennersteeg. Vijf jaar nadat De Braak werd aangekocht, ging de familie Hesselink permanent op De Braak wonen, zoals uit de geboorteaktes van de twee jongste van de elf kinderen is af te leiden.²⁴ Ook oudste zoon Derk Hesselink (1814-1886) vestigde zich met zijn vrouw in Paterswolde, hij kocht in 1839 de aangrenzende buitenplaats Noordwijk.²⁵

Blijkbaar voldeed de smalle Vennersteeg niet als hoofdentree van De Braak. Dankzij een overeenkomst met de eigenaar van de grond, de heer Gasinjet van landgoed Vennebroek, kon in 1849 een smal pad worden aangelegd naar de westelijk gelegen Hoofdweg, waaraan ook Vennebroek en Noordwijk lagen.²⁶ In 1854 breidde de oude Hesselink zijn landgoed nog verder uit door de aankoop van het 18 hectare grote landgoed Huis Paterswolde.²⁷ Daarmee werd de familie Hesselink eigenaar van drie aaneengelegene landgoederen. In 1856, twee jaar voor zijn overlijden, kocht Hesselink grond aan om een officiële oostelijke toegang te maken. Om deze te markeren, werd bij de Hoofdweg een monumentaal hekwerk geplaatst. Uit raadsverslagen en verschillende stukken van de

De hoofdentree van De Braak bij de Hoofdweg omstreeks 1900 met het smeedijzeren hekwerk uit 1856 (Groninger Archieven)

voormalige gemeente Eelde is af te leiden dat al vanaf 1840 plannen werden gemaakt om de straatweg tussen Eelde en Groningen aan te leggen, deels over de eigendommen van Hesselink. In 1854 werd tot aanbesteding overgaan, maar het duurde uiteindelijk nog enige tientallen jaren tot de weg daadwerkelijk kon worden gerealiseerd.²⁸ Na de dood van vader Hesselink ruilde zoon Derk het landgoed Noordwijk met zijn broer Jacob, die in 1858 De Braak had geërfd. Vanaf 1863 ging Derk met zijn gezin er permanent wonen. Volgens een koopakte uit 1871 breidde hij zijn bezit aan de noordzijde uit om de Kleine Vijver te kunnen verlengen en met de grond die daardoor vrijkwam een hoger gelegen uitzichtpunt aan te laten leggen.²⁹ Na het overlijden van Derk en zijn vrouw in respectievelijk 1886 en 1887 kwam er een einde aan de zestigjarige relatie van De Braak met de familie Hesselink.

Uitbreiding van het eigendom van de familie Hesselink vanaf de aankoop in 1827 en na 1870 (Ondergrond AHN, Els van der Laan-Meijer)

Een nieuw tijdperk brak aan toen in 1888 de erven van deze familie het landgoed en alle overige landerijen tijdens een publieke veiling te koop aanboden.³⁰ De rijke Groninger industrieel Jan Evert Scholten (1849-1918) werd de nieuwe eigenaar, die het echter niet meer permanent bewoonde. Vanaf 1889 kreeg het terrein een publieke functie als openbaar wandelpark. Hiervoor werden enkele veranderingen doorgevoerd. Op de plaats van het huis, dat omstreeks 1898 werd afgebroken, werd de Gele Koepel gebouwd, een tuinkoepel die als zomerverblijf diende. Voor de verbouw van de tuinmanswoning en de bouw van de druivenmuur werden de stenen van het huis gebruikt. Bij de entree aan de Hoofdweg werd in 1919 een kiosk geplaatst om de bezoekers van informatie en een versnapering te kunnen voorzien. Het park werd bovendien uitgebreid met een doolhof en de berceau aan de zuidwestzijde van het park.

Na het overlijden van Scholten kwam er een eind aan het particuliere bezit van De Braak. Zijn erven verkochten het bezit aan de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, onder de voorwaarde dat het volgens het gedachtegoed van Scholten beheerd zou worden.³¹ Vanaf 1920 begint daarmee een derde periode.

Schematische weergave van de verschillende perioden, 1. achttiende-eeuwse formele aanleg, 2. de negentiende-eeuwse landschappelijke aanleg, 3. de begin twintigste-eeuwse aanleg en 4. de aanleg rond 1930 (NO.ORDPEIL, 1998)

I PERIODE HESSELINK

- 1827 Aankoop De Braak door A. Hesselink en aanleg landschapspark door L.P. Roodbaard
- 1832 De Braak wordt permanent bewoond door het gezin Hesselink
- 1838 Aankoop van landgoed Noordwijk door zoon D. Hesselink (akte van verkoop 16 mei 1838)
- 1843 Verkoop van driehonderd eikenbomen en een zeer zware beukenboom (Groninger Courant, 29-12-1843)
- 1849 Aanleg van de oostelijke toegang met smal wandelpad naar de Groninger Straatweg (nu Hoofdweg) door een grensregeling met de toenmalige eigenaar van landgoed Vennebroek, G.L. Gasinjet
- 1852 Opdracht voor het maken van vier schilderijen van het park door A.J. van Prooijen
- 1854 Aankoop van Huis te Paterswolde door A. Hesselink
- 1855 Huwelijk op De Braak van dochter J. Hesselink met F.J. Kappeijne van de Coppello
- 1856 Nieuwe entree aan de oostzijde met de toegangspoort in neorenaissancestijl
- 1858 Overlijden van A. Hesselink en G.L. Gasinjet (Vennebroek)
- 1863 De Braak wordt bewoond door het gezin van D. Hesselink, zoon van A. Hesselink
- 1871 Aankoop van percelen aan de noordzijde van de Kleine Vijver, het verlengen van de slingerdijver en de aanleg van een hoger gelegen uitzichtpunt
- 1888 Verkoop door de erven Hesselink aan J.E. Scholten (1849-1918)

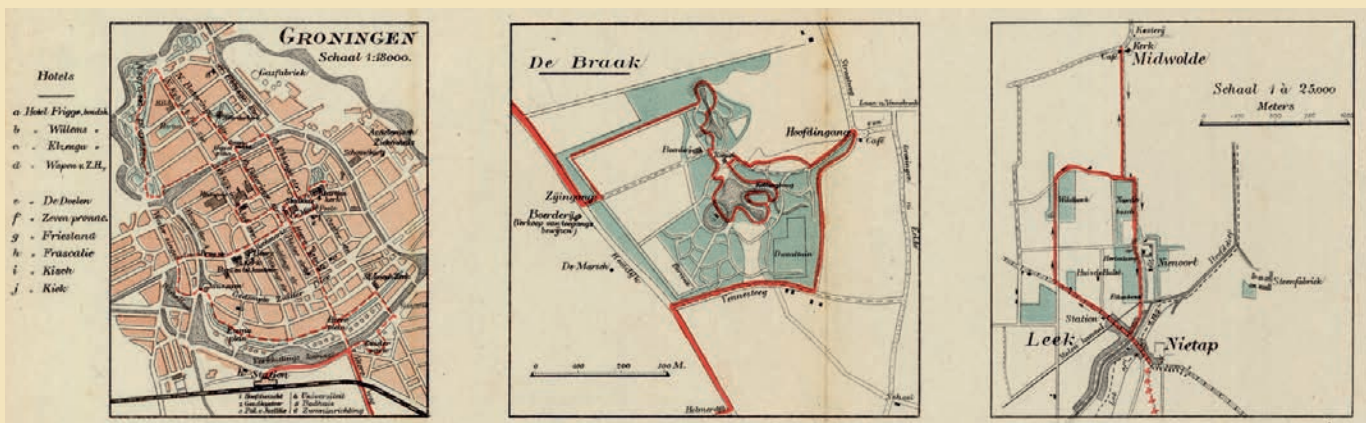
II PERIODE SCHOLTEN

- 1888 Op afbraak te koop arbeiderswoning en schuren op de Braak (Provinciale Drentsche en Asser Courant 18-06-1889)
- 1888 Verkoop van onder andere zestig eikenbomen, drie zware wilgen bomen, zes zware iepen, essen, kastanjes, beuken, dennen en kersenbomen (Provinciale Drentsche en Asser Courant, 24-12-1888)
- 1889 'Wandelen op De Braak kost 10 cent' (Provinciale Drentsche en Asser Courant 11-07-1889)
- 1893 'Het is druk in Paterswolde en een dame valt voorover van de Kettingbrug' (Nieuwsblad van het Noorden, 23-6-1893)
- 1889 Wandelkaart van Paterswolde, 50 cent

1898	'Maart 1898, (...) door zijn prachtige aanleg en lommerrijke wandelingen, is in het afgelopen jaar door ruim 3500 personen bezocht. (...)' De Grondwet, 1-3-1898)
1898	Afbraak huis en bouw Gele Koepel en tuinmuur
1906	Tekening van de aanleg van het park door J. Hutter, in een latere kopie bewaard gebleven: de dwaaltuin is hierop al te zien
1907	Plattegrond met kettingbrug en dwaaltuin
1918	Overlijden van J.E. Scholten op 7 september
1919	Bouw kiosk bij de oostelijke entree

III PERIODE NATUURMONUMENTEN

1920	Eigendom Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland
1922	Ingekleurde tekening, beheerkaart, schaal 1:1000, door Hutter naar origineel uit 1906
1927	Uitbreiding met drie hectare grond uit praktische overwegingen
1928	65.279 betalende bezoekers, het hoogst bekende aantal in een jaar
1938?	Aanleg hertenkamp
1944	Houtvorderingen op De Braak, vermoedelijk is de dwaaltuin kaalgeslagen
1947	Oorlogsschade hersteld, koepel verkocht, boomkwekerij aangelegd
1966	Toegangsprijs voor De Braak vervalt, vanaf dan vrij toegankelijk
1981	Begin met het herstel van de cultuurhistorische waarden, doolhof en berceau opgeknapt
1998	Opstellen van een reconstructieplan (NO.ORDPEIL landschap.erfgoed)
2015-2018	Uitvoering van het herstelplan
2020	Viering honderd jaar De Braak bij Natuurmonumenten

Plattegrond van Groningen en wandelkaartjes van De Braak en Nienoord bij Midwolde-Nietap-Leek. Op de plattegrond van Groningen staan de hotels aangeduid, afkomstig uit een toeristisch gidsje omstreeks 1900-1915 (Groninger Archieven)